

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ»

Людмила Куликова, Тамара Насалевич, Тетяна Харченко

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Анотація:

У статті розкрито методику навчання перекладацької діяльності. Висвітлено проблему подолання труднощів, з якими стикаються студенти на початковому етапі проходження курсу практики перекладу. Розглянуто особливості використання трансформацій у процесі перекладу.

Ключові слова:

компетентність; переклад; трансформація; інтерпретація; еквівалентність.

Анотация:

Куликова Людмила, Насалевич Тамара, Харченко Татьяна. Особенности преподавания курса «Практика перевода с английского языка».

В статье раскрыта методика обучения переводческой деятельности. Освещена проблема преодоления трудностей, с которыми сталкиваются студенты на начальном этапе прохождения курса практики перевода. Рассмотрены особенности использования трансформаций в процессе перевода.

Ключевые слова:

компетентность; перевод; трансформация; интерпретация; эквивалентность.

Resume:

Kulykova Liudmyla, Nasalevych Tamara, Kharchenko Tetiana. Features of teaching the course «Practice of translation from English».

The article highlights the method of teaching translation activity. The problem of overcoming the difficulties encountered by students at the initial stage in the course of translation practice is studied. The peculiarities of the use of transformations in the translation process are considered.

Key words:

competence, translation, transformation, interpretation, equivalence.

Постановка проблеми. Послідовний процес входження України в європейський і міжнародний інформаційний, соціально-економічний і культурний простір, а також вихід її на міжнародний ринок праці зумовлюють необхідність ефективної підготовки вищими навчальними закладами кадрів, що володіли б іноземними мовами. Навчання іноземних мов з позиції державної мовної політики стало одним з пріоритетів сучасної освіти. Інструментом у діалозі культур і цивілізацій сучасного світу слугує англійська мова як найбільш поширена. З огляду на це, формування у студентів умінь і навичок іншомовного спілкування передбачає досягнення ними такого рівня комунікативної компетентності, що має бути достатнім для комунікації в певних сферах.

Англійська мова так міцно ввійшла в культуру свідомості й життя сучасної людини, що часто виникає потреба в перекладі необхідної різногалузевої інформації. Саме тому зріс попит на перекладачів, підготовку яких здійснюють на лінгвістичних факультетах. Студенти, що навчаються за спеціальністю «перекладач», повинні знати, як зробити професійний переклад. Уміння перекладати фахові тексти є одним з основних компонентів професійно орієнтованої компетентності спеціаліста такого напрямку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні не розроблено методики навчання перекладацької діяльності, а є лише методична техніка, яку застосовують до двох мов. Упродовж останніх десятиліть теорія і практика перекладу стали предметом наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних

мовознавців. Так, у роботах знаних лінгвістів – Л. Бархударова, Я. Рецкера, А. Федорова, О. Швейцера висвітлено загальнотеоретичні й методологічні питання перекладу. Проблему стильових аспектів перекладу розглядав М. Брандес, соціокультурний аспект перекладу – Е. Бреус. В. Карабан акцентував увагу на перекладі англійської наукової і технічної літератури українською мовою, Л. Латішев дослідив систему нарощування перекладацької компетентності, Р. Мінья-Белоручев – специфіку усного перекладу.

Формулювання цілей статті зумовлено необхідністю правильної організації методичної роботи з практичного курсу перекладу на початковому етапі навчання, виявленням основних труднощів навчання перекладу студентів спеціальності «Перекладознавство» на молодших курсах. Знання, які студенти здобудуть у процесі опанування практичного курсу перекладу, сприятимуть розвитку практичних навичок і вмінь перекладу, його прийомів і способів на базі основних положень перекладознавства. Реалізація мети передбачає виконання таких завдань:

- 1) окреслити послідовність введення студента в практичний курс перекладу;
- 2) дослідити особливості викладання практичного курсу перекладу;
- 3) виділити основні труднощі, з якими стикаються студенти на початковому етапі опанування цього курсу;
- 4) розкрити особливості трансформацій під час перекладу зі збереженням змісту оригіналу й цілісного розуміння тексту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Викладання курсу перекладу має значну кількість методичних особливостей. На початковому етапі її викладання спостерігаються певні труднощі. Насамперед необхідно сформулювати у студента правильне розуміння того, що стоїть за словом «переклад». Щоб уникнути проблем, потрібно з'ясувати особливості викладання практичного курсу перекладу.

Для того, щоб навчитись правильно перекладати, необхідно мати не лише загальну мовленнєву підготовку, а й володіти основами перекладу. Правильний переклад спирається на принцип адекватності, коли текст перекладу відповідає тексту оригіналу, тобто зміст англійського тексту має бути переданий українською мовою з максимальним збереженням особливостей оригіналу. Виходячи з досвіду викладання практичного курсу перекладу, зупинимось на труднощах, з якими стикаються студенти молодших курсів, перекладаючи тексти:

- калькування структурних моделей оригіналу;
- порушення норм мови перекладу;
- зміна авторського стилю з прикрашенням перекладу;
- труднощі з вибором відповідників;
- спотворення інформації під час перекладу оригіналу.

Розглянемо особливості трансформацій під час перекладу зі збереженням змісту оригіналу й цілісного розуміння тексту. Мета перекладу полягає у відтворенні змісту, комунікативних, стилістичних, стильових і художніх цінностей тексту оригіналу. Якщо ця мета буде досягнута, то сприйняття перекладу буде приблизно дорівнювати сприйняттю тексту оригіналу. Коли роль комунікативно-функціонального чинника в перекладі перебільшується, то це призводить до розмивання інформативної суті самого тексту оригіналу та його перекладу, внутрішнього змісту, до заміщення сутності об'єкта реакцією на нього з боку суб'єкта, що сприймає переклад. При цьому «визначальним стає не сам текст, а його комунікативна функція та умови реалізації. Комунікативно-функціональна еквівалентність є поняттям відносним, одним з важливих, але не основних компонентів поняття перекладацької еквівалентності» [6, с. 92].

У будь-якому перекладі головним показником є передача інформаційного змісту тексту, що перекладається. Без відтворення змістової інформації не можна буде здійснити передачу всіх інших її видів і характеристик (стилістичних, функціональних, стильових, соціолокальних, емоційних тощо). Це

відбувається тому, що на інформацію змісту нашаровується весь додатковий зміст компонентів повідомлення.

Усі лексичні відповідники можна розділити на дві головні групи: еквіваленти й варіанти відповідності. Еквівалентами називають слова, значення яких, незалежно від контексту, в обох мовах завжди збігаються. Таких слів з еквівалентним значенням дуже мало. Це власні імена, терміни й географічні назви. Варіантними будуть усі інші лексичні відповідності, тобто одне слово англійської мови матиме кілька значень в українській мові, наприклад: *supply*:

- 1) запас, загальна кількість товару на ринку;
- 2) поставки, постачання;
- 3) пропозиція;
- 4) (техн.) живлення (струмом) [10].

Вибір значення в такому разі визначається лише контекстом.

Контекст буває вузьким – у межах словосполучення чи речення: *direct supplies* – прями поставки; *demand and supply* – попит і пропозиція. *The supply of raw materials is exhausted.* – Запаси сировини вичерпані. Контекст може бути широким, коли, лише прочитавши весь абзац чи навіть усю статтю, можна зрозуміти значення слова.

Коли в мові немає відповідників, то вдаються до запозичення слів за допомогою транскрипції, транслітерації чи калькування. Під калькуванням розуміють переклад слова чи словосполучення по частинах: *flying saucers* – літаючі тарілки, *aircraft carrier* – авіаносець. Неологізми та реалії також передаються за допомогою кальки.

До описового перекладу, приміток чи виноска вдаються тоді, коли значення слова не можна передати жодним з вищезазначених способів. Наприклад, словосполучення *incomes policy* перекладають як «політика цін і доходів». В англійському словосполученні ми маємо лише слово *incomes* – «доходи», але оскільки суть цієї політики криється в заморожуванні заробітної плати, зростанні цін, то в український переклад додано слово «ціни».

Зазвичай, переклад має усну й письмову форми. Еквівалентний рівень усних і письмових текстів майже цілком відрізняється. Традиційно усний переклад поділяють на синхронний і послідовний (фразовий чи абзацний). Для досягнення еквівалентності синхронний переклад є більш складним, бо майже одночасно зі сприйняттям оригінального усного тексту породжується усне мовлення перекладу. На зниження рівня еквівалентності насамперед впливає часовий фактор. Порівняно з промовою оригіналу, синхронний перекладач запізнюється з передачею змісту, тому з'являється фазовий зсув. Але переклад має бути здійснений у проміжок часу промови оратора. Ось тому

перекладач вишукує можливість для лінійних синтаксичних трансформацій (усунення займенникових повторів, перетворення складнопідрядного речення на складносурядне чи самостійне речення, вживання слова замість фразеологізму чи дієслівного звороту), скорочення надмірності в семантиці, ущільнення слів переданого тексту. Для синхронного перекладу ці прийоми дають змогу одержати резервний час. Досвідчений перекладач-синхроніст часто економить час на так званому ймовірнісному прогнозуванні, тобто він за ключовими словами здатний передбачити зміст фрази; у такий спосіб можна збільшити темп свого виступу, порівняно з виступом автора, хоча в цьому криється певний ризик. Під час синхронного перекладу втрачається експресивна інтонація, модуляція і тембр голосу, індивідуальна характеристика оратора [1]. Щодо письмової форми перекладу, то перекладач має певний час для вибору правильного еквівалента й оформлення перекладу, згідно з синтаксичними нормами.

Переклад з однієї мови на іншу передбачає перебудову речень, зміну порядку слів. Така перебудова зумовлюється низкою причин лексико-граматичного характеру. Викладаючи практичний курс перекладу на молодших курсах, необхідно звернути увагу студентів на те, що в англійських текстах значно частіше, ніж в українських вживаються безособові форми дієслова, форми пасивного стану, особові займенники першої особи однини, дієприкметникові звороти й специфічні синтаксичні конструкції, одночленні інфінітивні й номінативні речення. Українська мова немає артиклів, що вживаються в англійській мові як певні означення; немає часових форм дієслів груп Continuous і Perfect, герундія, складних підметових і додаткових інфінітивних конструкцій, а в англійській мові – категорії роду іменників і прикметників, дієприслівників тощо. Певні розбіжності є і в будові речень: на відміну від української мови, де підмет може розташовуватись після присудка, порядок головних членів речення в англійській мові фіксований. Знання граматичних особливостей україномовних і англомовних текстів, уміння аналізувати, застосовувати граматичні трансформації, зіставляти й добирати граматичні форми, згідно з комунікативним наміром автора, у майбутніх перекладачів входять до складу професійно орієнтованої компетентності.

Отже, спираючись на наукові дослідження й відповідну літературу, методичну роботу з практичного курсу перекладу на молодших курсах можна організувати за такими правилами:

Правило 1. Тематичне заучування англійської лексики не сприяє вмінню перекладати правильно.

Для формування поняття слугує слово, яке ізольовано позначає предмет. Але за допомогою слова неможливо висловити думку, розповісти про подію чи ставлення до неї. Для цього слід використати зв'язок слів (синтагму), що створить висловлювання чи ціле речення [7, с. 52]. Отже, синтаксис є первинним у процесі побудови висловлювання. У сферу комунікації вихід всіх інших одиниць здійснюється лише через одиницю синтаксису. Спираючись на позицію В. Плоткіна, І. Шапошникова наголошує на синтактико-позиційній природі частин мови в англійській мові, на типологічній її різномірності, на необхідності розпочинати вивчення граматики з синтаксису, а не з морфології, оскільки роль морфології в англійській мові набагато менша, ніж у рідній мові [12, с. 11–12].

Отже, у процесі вступного практичного курсу перекладу особливу увагу слід спочатку приділити особливостям будови речення мови оригіналу й мови перекладу, і тільки після цього розпочинати вивчення окремих лексико-граматичних особливостей.

Також необхідно наголосити на важливості контексту. Візьмемо для прикладу побутове англійське речення *There is something strange about him*. Залежно від контексту, його можна перекласти різними способами:

- (1) У ньому є щось дивне.
- (2) У його поведінці є щось дивне.
- (3) З ним щось не так.
- (4) З ним відбувається щось дивне.
- (5) У його поведінці є деякі дивні речі.
- (6) У ньому є щось незрозуміле.
- (7) У ньому є щось незвичайне.
- (8) Він трохи дивно поводитьсь.

У перекладеному реченні «У ньому є щось дивне» можна простежити презентацію якості суб'єкта, якому дають характеристику. В інших зразках перекладу в центрі уваги опиняється процес «Він трохи дивно поводитьсь». Остання конструкція за змістом наближається до речення з допоміжним дієсловом *to be* у тривалому теперішньому часі (*She is being strange. She is being stupid*). Прикметник у такому типі речення набуває ознак тимчасовості, а іменниковий присудок, зближуючись з дієслівним присудком, набуває динамічного характеру й означає «поводитись певним чином, виявляючи названу якість» [5, с. 91].

Залежно від контексту, таке речення побутового характеру може бути відносним синонімом речення з дієсловом *to be* у тривалому теперішньому часі. Проте необхідно наголосити на відносно нейтральному

характері побутового речення, порівняно з емоційно-забарвленим типом речення:

(9) *You are being stupid. – Tu поводився нерозумно.*

Таке висловлювання може бути вимовлено емоційно-схвильованою людиною в момент непорозуміння чи сварки.

Далі студентам можна показати, як під час перекладу з англійської мови на українську змінюється порядок слів і сама структура речення:

(10) *His coming so early surprised us. – Нас здивувало те, що він прийшов так рано.*

Така перебудова зумовлена рядом причин лексико-граматичного характеру.

Також бажано проілюструвати багатство синтаксичних моделей англійської мовної системи та її словотворчі особливості:

(11) *He smiled at her and gave her a proud thumb-up.*

Це речення містить колокацію *to give smb a proud thumbs-up*, відповідність якої в українській мові є знаком схвалення з вираженням гордості.

Правило 2. Значення чи зміст?

Під час перекладу перед перекладачем постає завдання якнайточнішої інтерпретації тексту оригіналу. За словами А. Швейцера, перекладаються не специфічні для слів значення, а заданий ситуацією зміст [13, с. 17]. У роботі «Теоретичні проблеми перекладу» З. Львівська зауважує, що значення є мовною категорією, і значення одиниць різних мов можуть не збігатись за різними параметрами (обсяг і місце в системі, змістовні характеристики), тоді як зміст є категорією комунікативною та суб'єктивною. Він не залежить від різниці між мовами й може бути виражений неоднаковими мовними засобами в різних мовах [8, с. 12].

Часто студенти бажать почути, що саме їхній переклад точно відображає зміст перекладеної ними інформації і найбільше наближається до оригіналу. Іноді їм здається, що має бути лише єдиний варіант перекладу. Але в процесі заслуховування всіх виконаних варіантів перекладу, вони починають розуміти, що стикаються з різного роду варіаціями однієї й тієї ж інформації. Це відбувається тому, що переклад є інтерпретацією й адекватним відображенням, яке пропущене крізь призму особистості перекладача-інтерпретатора, його життєвого досвіду й власних емоційних переживань. Це творче «перевираження» оригіналу.

Правило 3. Еквівалентність як умовна шкала результату перекладу.

У перекладознавстві наявні різні класифікації рівнів еквівалентності (А. Швейцер, В. Комісаров, В. Гак та ін.). Під час вивчення курсу теорії перекладу необхідно ознайомити студентів з усіма основними класифікаціями

рівнів еквівалентності (перекладацьких відповідностей). На початковому етапі опанування практичного курсу перекладу варто розглянути теорію рівнів еквівалентності, запропоновану В. Комісаровим, який виділяє:

- а) рівень мети комунікації (намір, який вкладається в мовленнєвий твір автором тексту);
- б) рівень структури висловлювання;
- в) рівень опису ситуації (інформація про ідеальні чи матеріальні об'єкти дійсності й відносини між ними);
- г) рівень лексико-семантичної відповідності [5, с. 154].

Аналіз виконаних перекладів з опорою на теорію рівнів еквівалентності дасть змогу перекладачам-початківцям теоретично обґрунтувати перекладацькі перетворення або виявити неточності як у своєму власному перекладі, так і в перекладах інших студентів.

Теорія рівнів еквівалентності має ряд цінних для перекладознавства положень. Головним з них є пріоритет мети висловлювання над усіма іншими компонентами змісту: «Обов'язковою для всіх видів перекладу може бути визнана лише максимальна еквівалентність мети комунікації» [5, с. 157].

Правило 4. Урахування особливостей структурної організації базових синтаксичних моделей.

На початковому курсі з перекладу потрібно звернути увагу на найбільш поширені конструкції з дієсловами *to be*, *to have* та особливості їх перекладу українською мовою. Вказані дієслова виступають базовими концептами буття й володіння. В. Гак твердить, що ці дієслова є широко вживаними в європейських мовах, і часом складається враження, що без них неможливо обходитись [3, с. 14].

Коли студенти вивчають специфіку перекладу речень з дієсловами *to be*, *to have*, то необхідно звернутись до етнічної специфіки синтаксису двох мов. Структури речень базуються на специфічних логічних схемах. Будучи вбудованими в мову, вони знаходять відображення в специфіці побудови речення [3].

Під час перекладу студенти стикаються з проблемою вибору найбільш вдалої конструкційної моделі. Однією з найпоширеніших проблем у процесі перекладу на іноземну мову є прагнення перекладача копіювати формальні особливості структури рідної мови. Знання етнокультурної специфіки синтаксису буде сприяти узуальній побудові речень і автентичному висловленню ідей у мові.

Як свідчать дослідження, у культурах буттєвого типу, до яких належить англійська мова, людину осмислюють як певну частину світобудови, а не як активного творця.

Українськомовна культура належить до культури діяльнісного типу, у якій людину розглядають як творця, наділеного активним началом. Цей чинник пояснює яскраво виражену тенденцію до вживання в англійській мові в ролі підмета іменників та особових займенників, які вказують на живих істот [3, с. 19]:

(12) *He is a famous interpreter.* – Він знаменитий перекладач.

(13) *He has got something of a poet about him.* – Він має задатки письменника.

(14) *He has a younger sister.* – У нього є молодша сестра.

Отже, студенти-перекладачі мають володіти мовною емпатією (уміння сприймати світ з позиції носія іншої мови), тому, навчаючи базових основ перекладу й методики викладання англійської мови, необхідно зосередити увагу на дослідженні мовної емпатії.

Правило 5. Використання трансформацій у процесі перекладу.

Для того, щоб студенти могли здійснювати адекватний та еквівалентний переклад, щоб у них склалось цілісне уявлення про особливості перекладацького процесу, а також для того, щоб вони легко могли пояснити причину вибору того чи іншого варіанту під час перекладу, необхідно перейти до вивчення трансформацій. У літературі, присвяченій проблемам перекладу, трапляються два терміни – трансформація і прийом. У статті ми обмежимось використанням лише терміна «трансформація», оскільки він найбільш повно відображає суть операції перекладу. Проблема співвідношення значення й змісту багато в чому пояснює природу перекладацьких трансформацій. У перекладознавстві трансформацію розуміють як метафору. Йдеться про відношення між вихідними й кінцевими мовними виразами, про заміну в процесі перекладу однієї форми вираження іншою.

Є різні класифікації трансформацій. У розробленні типології перекладацьких трансформацій істотний внесок зробив Л. С. Бархударов (перестановки, заміни, додавання, опущення). Науковець виходив з того, що перекладацькі трансформації – це ті

численні та якісно різноманітні міжмовні перетворення, що здійснюються для досягнення перекладацької еквівалентності й адекватності перекладу, незважаючи на розбіжності у формальних і семантичних системах двох мов [2, с. 190].

У відомій «Теорії закономірних відповідностей» Я. Рецкера [11] наведено класичну для перекладу класифікацію трансформацій, яку можна використовувати в процесі аналізу лексико-граматичних і лексико-семантичних трансформацій. Хоча є ряд критичних зауважень з боку дослідників теорії і практики перекладу щодо класифікації Я.І. Рецкера, його теорія може знайти безпосереднє застосування в процесі перекладу.

Ми пропонуємо таке подання матеріалу з практики перекладу: спочатку розглядаємо базові лексико-семантичні трансформації – конкретизація, генералізація, модуляція (логічний розвиток), потім переходимо до антонімічного перекладу, який йде поруч з трансформацією розвитку змісту. Наступним кроком буде розгляд цілісного перетворення та компенсації.

Висновки. Отже, які трансформації не використовувались би під час перекладу, головним завданням є відтворення оригіналу засобами іншої мови зі збереженням єдності змісту й форми, його стилістичних та експресивних особливостей.

У статті не розкрито всіх методичних аспектів викладання практичного курсу перекладу з англійської на українську мову, а лише окреслено послідовність введення студента в курс практичного перекладу, визначено основні труднощі, з якими стикаються студенти на початковому етапі вивчення цього курсу, схарактеризовано особливості трансформацій під час перекладу зі збереженням змісту оригіналу й цілісного розуміння тексту, акцентовано увагу на важливості синтаксичних питань у процесі викладання практичного курсу перекладу. Перспективу подальшого вивчення цієї теми вбачаємо в дослідженні специфіки перекладацьких трансформацій.

Список використаних джерел

1. Алексеева И. С. Профессиональный тренинг переводчика: учебное пособие по устному и письменному переводу для переводчиков и преподавателей / И. С. Алексеева. – СПб.: СОЮЗ, 2004. – 288 с.
2. Бархударов Л. С. Язык и перевод / Л. С. Бархударов. – М.: Международные отношения, 1975. – С. 180–190.
3. Гак В. Г. Сопоставительные исследования и переводческий анализ / В. Г. Гак // Тетради переводчика. – М., 1979. – Вып. 16. – С. 11–21.
4. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури / В. І. Карабан. – Вінниця: Нова книга, 2004. – 576 с.

References

1. Alekseeva, I. S. (2004). *Professional interpreter training: A training manual in oral and written translation for Interpreters and Teachers*. SPb.: Souiz. [in Russian]
2. Barkhudarov, L.S. (1975). *Language and Translation*. Moscow: Mezhdunar. otnosheniia. [in Russian]
3. Hak, V. H. (1979). *Comparative research and translation analysis*. Moscow: Tietradi perevodchika. [in Russian]
4. Karaban, V. I. (2004). *Translation of English scientific and technical literature*. Vinnytsia: Nova knyha. [in Ukrainian]
5. Komissarov, V. N. (2001). *Modern translation studies. Tutorial*. Moscow: ETS. [in Russian]

5. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение: учебное пособие / В. Н. Комиссаров. – М.: ЭТС, 2001. – С. 154–157.
6. Латышев Л. К. Технология перевода: учебное пособие для студентов лингвистических вузов и факультетов / Л. К. Латышев. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – М.: ИЦ «Академия», 2005. – 320 с.
7. Лурия А. Р. Язык и сознание / А. Р. Лурия; под ред. Е. Д. Хомской. – Ростов-на-Дону, 1998. – С. 52–54.
8. Львівська З. Д. Теоретичні проблеми перекладу / З. Д. Львівська. – К.: Вища школа, 2005. – С. 10–22.
9. Миньяр-Белоручев Р. К. Теория и методы перевода / Р. К. Миньяр-Белоручев. – М.: Московский лицей, 1996. – 208 с.
10. Новый англо-русский словарь / В. К. Мюллер. – М.: Русский язык, 2000. – 883 с.
11. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика / Я. И. Рецкер. – М.: Международные отношения, 1974. – 278 с.
12. Шапошникова И. В. Идентификация границ носителей значений в условиях типологической перестройки языка / И. В. Шапошникова // Вестник Новосибирского университета. Серия: Лингвистика и межкультурная коммуникация. – 2011. – Т. 9. – Вып. 1. – С. 11–27.
13. Швейцер А. Д. Теория перевода: статус, проблемы, аспекты / А. Д. Швейцер. – М.: Наука, 1988. – С. 17–25.
6. Latyshev, L. K. (2005). *Technology of translation: A manual for students of linguistic universities and faculties*. Moscow: Izdatielskii tsentr Akademiia. [in Russian]
7. Luriiia, A. R. (1998). *Language and consciousness*. Edited by E.D. Chomsky. Rostov-na-Donu. [in Russian]
8. Lvivs'ka, Z. D. (2005). *Theoretical translation problems*. Kyiv. [in Ukrainian]
9. Miniar-Bieloruchiev, R. K. (1996). *Theory and methods of translation*. Moscow. [in Russian]
10. Muller, V. K. (2000). *New English-Russian Dictionary*. Moscow: Russkii Yazyk. [in Russian]
11. Retsker, Y. I. (1974). *Translation theory and translation practice*. Moscow: Miezhdunar.otnosheniia. [in Russian]
12. Shaposhnikova, I. V. (2011). Boundary identification of vectors of meanings under conditions of typological language rearrangement. *Viestnik Novosibirskogo universiteta. Seria: Lingvistika i miezhkul'turnaia komunikatsiia, Vol. 2, Issue 1, 11–27*. [in Russian]
13. Shveitser, A. D. (1988). *Theory of translation: status, problems, aspects*. Moscow: Nauka. [in Russian]

Рецензент: Клоуберт Т., доктор філософії

Відомості про авторів:

Куликова Людмила Анатоліївна
angl_fil_mdpu@ukr.net

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
вул. Гетьманська, 20, м. Мелітополь,
72312, Запорізька обл., Україна

Насалевич Тамара Василівна
nasalevich.73@mail.ru

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
вул. Гетьманська, 20, м. Мелітополь,
72312, Запорізька обл., Україна

Харченко Тетяна Іванівна
tkharchenko@bk.ru

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
вул. Гетьманська, 20, м. Мелітополь,
72312, Запорізька обл., Україна

doi: 10.7905/nvmdpu.v0i19.2382

Матеріал надійшов до редакції 29. 12. 2017 р.
Прийнято до друку 15. 01. 2018 р.

Information about the authors:

Kulykova Liudmyla Anatoliivna
angl_fil_mdpu@ukr.net

Bohdan Khmelnytsky Melitopol
State Pedagogical University
20 Hetmans'ka St., Melitopol,
Zaporizhia region, 72312, Ukraine

Nasalevych Tamara Vasyliivna
nasalevich.73@mail.ru

Bohdan Khmelnytsky Melitopol
State Pedagogical University
20 Hetmans'ka St., Melitopol,
Zaporizhia region, 72312, Ukraine

Kharchenko Tetiana Ivanivna
tkharchenko@bk.ru

Bohdan Khmelnytsky Melitopol
State Pedagogical University
20 Hetmans'ka St., Melitopol,
Zaporizhia region, 72312, Ukraine

doi: 10.7905/nvmdpu.v0i19.2382

Received at the editorial office 29. 12. 2017.
Accepted for publishing 15. 01. 2018.